

ГОДИНА V.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 27.

1876.3

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свакаја о дану сваке представе на по тавака. — Сточи за Нови Сад 40, а на страну 60. месечно. — Претплатата се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту примно да разашиље овај лист.

КРАЉ ЛИР.
(Наставак.)

Ша зар сада не дате ми вине,
Него једну четвртину само; —
Је ли, Регано тако си го рекла?

Регана.
Тако рекох, па и опет кажем,

Са више вас примити не могу!

Лир (Гонерилиј).
С тобом даље, идем!
Ти ми нудиш равну подовину;
Љубав твоју бар си удвојила
На спрам оца више, него она!

Гонерилиј.
Ви мен, оче, не разумедосте!
Шта ће вама и та четвртина?
Па што ће вам и пет само слугу, моји
Код толиких мојих служилаца,
Што вам вазда на услужи стоје?

Регана.
Не треба вам башни један, оче!

Лир.
Ох, богови, дајте ми стриљења!
Ви мислите, да ћу ја да плачем?
Варате се, у мен суза нема,
Моје су се сузе изцрпиле,

И ако би требало да плачам!
И претће ми ово срде пуни,
Распрустити на стопама њића,
Него што бих ја пустио сузу;

Што бих од сад икад заплакао!
(Оде са Глостером, Кентом и Вудалом.)

Корнвал.
Ветар дува, холује ће бити,

Хајдмо горе, овде је већ хладно! (Оду си.)

ЧИНИ ТРЕЋИ.
(Наставак.)

ПОЈАВА ПРВА

(Пуст предео, олуја и грмљавина траје непрестано, муње, киша, за неко време стоји позорница празна.)

Долази Лир и Вудала.

Лир (головљав.)

Крши се, ломи и бесни ветре
Докле ти душа не прене твоја!
Пљунти кимо, проваљте с' облаци,
Прекрил'те земљу валима својим
Да с' не виде ни куле из воде!

Огњене муње громовске мисли
Јур'те, појур'те, дер'те облаке,

А севом својим удвојте тресак
Громова љутих. Сиржите, с'гор'те

Седе ми власи! (Када се власија саступа, то је звук

Громовничег громкијег громом громким;

Претвори земљу у огањ, пак'о,

Раздроби, сагори, саломи све

Збрини брда и прими овај свет

Ударом једним, громовним јеком
Распршти, раздроби природу сву,

Потри и семе, из ког пониче
Незахвални божији створ — човек.

Вудала.

Еј, пришо, чини ми се, да би нам боље било
поред вина и пива у одјију топлој, нег' овако
на овоме путу да нас киша поплива. Пришо, мо
лим те, иди па замоли твоје ћерке да нам опро
сте, па да нас опет себи приме. Та ово је стра
ховита ноћ, нит' има срца нит' има душе, те да
се смилује бар на једне, то јест или на паметне
или на луде.

Лир.

Тресни, дери, распуштите с' муње,
Провал' се небо, проспи потоп доле,

Ветар, киша, муње и громови,
Нису деца моја, — ћери моје,
Ја вам ништа пребацит' не могу,
Нит' се љутит' на вас громи, муње,
Ви ме ничим увредили нисте,
Нит' вам што год ја на свету дадох,
Никада вас децом звао нисам,
Нит' нас ишта овог света веже,
С тог терајте, терајте ви ваше,
Весел'те се док је вами драго:
Грми, громе, докле ти је воља,
Криши, ветре, док све не поломиш,
Удри, кипо, док све не потопиш,
Севај, муњо, док све не сагориш,
Према вама ја сам роб окован:
Окова ме старост предубока,
Болест, слабост, презори и немоћ.
Па и онет, искри сте подлаци,
Подјармљене слуге што служите
Пакленоме јату ћаволова,
Удруженим са ћеркама мојим.
Све небеске силе подигните
На стару ми оседелу главу.
Ох, бруке, ох, грдила!

Будала.

Ко се једном окућио том не треба настрешнице тражити. Пуж, корњача и школјка најсретнија су створења на овоме свету, они никада не могу да покисну. Ох, кад бих ја нешто био школјка, а ти, припо, пуж или корњача.

Лир.

Узор патње хоћу да сам отсад,
За то више говорит' не могу.

ЈОСИФ ЛЕВИНСКИ.

(Наставак.)

Лаубе и Фихтнер посматрали су ме с неком особитом љубоциљвошћу, и Лаубе ми рече: „Ето, добро сте прошли.“ За тим, окренув се Фихтнеру, изрази се с осмехом: „Тек двадесет и две године, па такав момак!“

Позове ме да сутра дођем к њему. Фихтнер ме допрати до кола и стиснув ми руку, још ми је честитао на успеху. Можете себи представити какве су ме мисли и осећаји обузимали при том одликовању од стране таквих уметника! Не знам,

ПОЈАВА ДРУГА.

Долази Кент и прећашњи.

Кент.

Ко је то?

Будала.

Један господин без госпоштине, и госпоштина без господства, то јест један цаметан човек и једна луда.

Кент.

Господару, ви сте?

Добро кад вас једном овде нађох!

Све на свету што по ноћи живи
Узајмице што се с' нојцом љуби
Ноћ оваку проклиње и грди!

И сама се густа помрчина,
Ужасава од небеског гњева,
У клупче се мрси и скрива
Да избегне муње и громове!

Отако сам почeo да живим,
Ноћ оваку јоште не доживих,
Нит' севање муња, — нит' громова,
Грмљавину страховиту не чух,

Нити пљусак провалу небеса
До данаске јоште не запамтих,
Као ове ноћи страховите!

Нит' природа човечанска може
Ту страхоту да поднесе више:
Малена му душа, срце уско
Нема куда где да се скрије!

Лир.

Створиоци васионе светске,
Љутите се, грмте, гњевите се,
Потражите ваше одметнике,
Бојак бијте с' ћаволима клетим.

(Наставиће се.)

како сам се попео на кола, ни како сам дошао кући! После тога саветовало се неколико дана, шта ће са мном радити. Испрва су ме хтели наместити у које варошко позориште, да тамо преузмем прве улоге, али ја нисам могао на то да се одважим, јер ми је за изучавање улога требало више времена, него што глумцу остаје на таким позориштима. Најпосле се одлучим и замолим моје заштитнике да ми израде, да будем примљен у бечко дворско позориште да приказујем мање улоге, а

том што ћу свој репертоар расирити и учити се, и датисе на узорите уметнике. Они пристану на ... после три недеље био сам већ члан дворског позоришта. Сад је ваљало одредити, у којој ћу улози изићи први пут пред публику. Испрва су хтели да представљам Кефа у „Есексу“. Међутим је Лаубе једнако мислио да би ваљало да се први пут покажем у знатној улози. Емил Девријен, који је тада био у Бечу и који се са мном познавао, утврђивао је Лауба у тој мисли, те ми је тако и не хотиће основао моји срећу.

Једног дана дозвове ме др. Лаубе к себи и рече ми:

„Уздате ли се у себе, да прикажете Фрању Мора и Карлоса?“

То ме је тако изненадило, да сам чисто застремио, али како сам се, срећом опијен, налазио у неком грозничавом стању, осећао сам у себи

одважности и поуздања, те му одговорим: да ћу уложити сву своју снагу, само ако се он сме усудити, да ми повери поменуте улоге.

Оп је играо „ва банве“, али је потпуно успео. 4. маја појавио сам се први пут у „Разбојницима.“ Позориште је било душком пуно; и публика ме је девет пута бурно изазвала. Али ишак не ћу никад заборавити победе, што сам је задобио као Карлос у „Клавигу“, јер ту улогу сам пет година проучавао и о њој толико промишљавао, да ми је већ тако рећи у крв прешла била.

Мало по мало ишло је све боље, и за три године дана приказивао сам уз потпуно признање и одобравање ове улоге: Вурма, Зантг („Сан је живот“), Касија, Флесла (у „Пасторци“), Јара, Мифистофела, Антонија (у „Тасу“), Менелеја, Агрипу, Јова (у „Димитрију“), Маринелија, Бурлеја, итд. (Свишић се.)

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ала су смешни ти мужјеви) зове се француска шаљива игра, која је први пут приказана на нашој позорници 2. маја. Два пријатеља Алфред Шамуље (Ружић) и Димонтељ (Лукић) живе у једној кући и јако се назе. Обојица су ожењени. Први има жену по имениу Селину (Б. Хаџићева), а другоме се зове жена Фаника (Ј. Поповићева). Ту је још у кући и димонтељева нећака, Роза (Л. Хаџићева), и Оскар Ламбер (Сајевић) који непрекидно исмеја мужеве, што су љубоморни и онда кад немају за то ни најмањег повода. Ламбер наведе и Димонтеља и Шамуљета, да се скрију у орман, да би ушли у траг неверству својих жена, па их после поштено исмеје, кад види, да су ушли у клопку, коју им је наместио. Међутим се деси, да се и Ламбер ожени димонтељевом нећаком Розом, па је сад опет Шамуљету сва и једина брига, да Ламбера начини љубоморним. Томе за љубав шаље ламберовој жени ките цвећа, нали ватрице и дозива на пољско добро, где сви скупа живе, неког пребискета из Париза Полидора Вандијеља (Добриновић) само да Ламбера учини љубоморним, да би се могао осветити, што је Ламбер и њега и његовог пријатеља Димонтеља навео на танак лед. То му пође за руком. Ламбер на силна пецкања и задиркања постане љубоморан и скрива се у онај исти орман, у који се пре њега скрио и Димонтељ и Шамуље. И тако се и опет обистинило, да људи пре виде трун у туђем оку него у своме балван.

Публика је живим знацима допадана примила ову шаљиву игру, у којој се на згодан начин исмејавају мане људске, као што то и треба да буде у комедији. И складна игра наших глумаца много је допринела томе, да се тај комад дошао нашој публици.

J.

ПОЗОРИШТЕ.

* (Народно позориште у Загребу.) „Viencas“ пише: „Између последњих обично изврсних представа драматских споменућемо само једну занимљиву новину и то шекспирову глуму „Веселе жене уиндорске.“ Жалимо веома, да та комедија није била приказана пре опере истога имена, а још већа је погрешка била певати оперу дан пре представе комедије. Посве је по том природно, да се гласовита комедија енглеског великане није толико допала опињиству, колико бисмо желили. Али има и други разлог, да говоримо искрено — млитаво приказање наиме. Највећа сила шекспирових комедија стоји у оштрим досеткама, реторичким поштапцима и доскочицама, које глумац оштро нагласити и истакнути мора, и управо с тога мора да је комад изврсно увећан, да сви глумци улоге врло добро знају на памет, да приказање буде глатко и живо. А тога, на жалост, није било. Г. С. Рајковић проучио је додуше улогу Фалстафа познатом вештином, те га је хтео карактерисати потанко, само је улогу имао надахнути с мало више хумора, али његови другови г. г. Лесић, Стенић и Племенић играли су управо ужасно и говорили страховито; наисти је начин г. Симић улогу крчмаря „Код подвезице“ (не „Хлачњака“) тако жвакао, да нисмо ни речи разумели. Но не говоримо даље. Представа није била савршена, поједини глумци кушали су на позоришту би ли своју улогу овако или онако приказали, у кратко ције било живота. Имаћемо прилике још једном говорити о тој комедији, те се надамо, да ћемо моћи похвалити представу, да ће нам „Веселе жене уиндорске“ већије бити.“

Издаје управа српског народног позоришта.

